

## **PROTOKÓŁ KONTROLI**

kompleksowej przeprowadzonej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku, 15-569 Białystok, ul. Borsucza 2, zwanym w dalszej części protokołu „Centrum”, „PCPR”.

Dyrektorem PCPR jest p. Elżbieta Anna Turczewska.

Kontrolę w dniach 16-17 kwietnia 2014r. przeprowadziły:

1/ Grażyna Dobrzyniewicz – kierownik Oddziału ds. Rodziny-kierująca zespołem inspektorów,

2/ Wioleta Bagińska – inspektor wojewódzki,

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli Nr 1/2014 i Nr 2/2014 znak: PS-I.431.1.16.2014.MM z dnia 14.04.2014r., wydanych z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej, p. Andrzeja Kozłowskiego.

Wyjaśnień udzielała p. Elżbieta Anna Turczewska, Dyrektor PCPR, p. Małgorzata Różańska – Turycz, starszy specjalista pracy socjalnej, p. Halina Budzicka, specjalista pracy z rodziną.

### Zakres kontroli i okres objęty kontrolą.

Prawidłowość realizacji przez powiat zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie określonych w art. 6 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 ze zm.), zwanej dalej ustawą, od dnia 01.01.2013 r. do dnia kontroli.

### W toku postępowania kontrolnego ustalono.

Centrum realizuje zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie:

- § 3 ust. 2 pkt 3 Statutu PCPR w Białymstoku (załącznik do Uchwały Nr XL/358/2006 Rady Powiatu Białostockiego z dnia 25 maja 2006r. w sprawie Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku),
- § 10 i 11 Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku (Uchwała Nr 201/2012 Zarządu Powiatu Białostockiego z dnia 5.01.2012 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku -obowiązuje od 1 stycznia 2012 r.).

[Akta kontroli Nr 7, 8, 9, str. 27-34]

Zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z zakresami czynności z dnia 2.01.2014 r. w PCPR realizują:

- 1) p. Halina Budzicka - specjalista pracy z rodziną,
- 2) p. Małgorzata Stelengowska – starszy pracownik socjalny,
- 3) p. Małgorzata Różańska-Turycz – starszy specjalista pracy socjalnej.

### Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy).

W powiecie białostockim opracowano „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Białostockim na lata 2012-2020”. Stanowi on załącznik do Uchwały Rady Powiatu Białostockiego z dnia 28 czerwca 2012 r. Realizacja tego zadania wynika z ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010 r. Ww. program nie zawiera pełnej nazwy, określonej w art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu jest „Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspieranie działań profilaktycznych w Powiecie Białostockim”. Według zapisów programu jest on zgodny z celem strategicznym 3: Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin, przyjętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Białostockiego na lata 2011-2020.

W „Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Białostockim na lata 2012-2020” określono:

1. Charakterystykę powiatu białostockiego, zawierającą dane pozyskane z Urzędu Statystycznego w Białymstoku (dot. ludności, ruchu naturalnego ludności) i Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku (dot. zarejestrowanych bezrobotnych, stopu bezrobocia).
2. Charakterystykę przemocy.
3. Zadania realizowane w powiecie białostockim na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przez PCPR w Białymstoku, określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, z wyszczególnieniem danych statystycznych dotyczących zjawiska przemocy (osoby korzystające z OIK, interwencje domowe, liczba założonych NK przez Policję).
4. Cele programu i sposób jego realizacji, w tym
  - a) cel główny, priorytety i cele szczegółowe,
  - b) harmonogram realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - c) finansowanie programu,
  - d) realizatorzy programu,
  - e) monitoring i wdrażanie programu.

[Akta kontroli Nr 10, str. 35-44]

Określono dwa priorytety i cele szczegółowe:

**Priorytetu 1:** Rozwój systemu wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych.

Realizując zadania zawarte w priorytecie 1 Centrum świadczy poradnictwo specjalistyczne. Osoby pochodzące z terenu powiatu białostockiego, znajdujące się w sytuacji kryzysowej mogą zgłaszać się do pracowników Centrum - pracownika socjalnego i specjalisty pracy z rodziną, w godzinach pracy Centrum, w celu uzyskania wsparcia, konsultacji czy innej formy pomocy. Pomoc specjalistyczna świadczona jest również przez osoby zatrudnione na umowę zlecenie: w środy w godzinach 14-18 odbywają się dyżury konsultanta do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, we wtorki i środy w godzinach 15.30-18.00 - dyżury prawników. W 2013 r. do Ośrodka zgłosiło się 39 osób z problemem przemocy w rodzinie (32 osoby- ofiary przemocy i 7 sprawców). Osoby zgłaszające się z powodu przemocy korzystały: 14 osób z porad prawnika, 26 osób zgłosiło się do konsultanta do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2 osoby uzyskały pomoc pracownika PCPR. W 2014 – do dnia kontroli – do PCPR zgłosiło się 11 osób z problemem przemocy w rodzinie (9 ofiar i 2 sprawców). Trzy osoby z problemem przemocy uzyskało poradę prawnika, 9 osób zgłosiło się do konsultanta do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach określonych celów szczegółowych – współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą osobom i rodzinom w sytuacji kryzysowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku współpracuje z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, przekazuje informacje na temat możliwości udzielania pomocy oraz informacji o instytucjach/podmiotach, które udzielają wsparcia potrzebującym. W szczególności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku współdziała z ośrodkami pomocy społecznej, Policją, a także zespołami interdyscyplinarnym. W 2013 r. do Centrum wpłynęło 71 spraw, a w 2014 - 31 spraw dotyczących przemocy w rodzinie – informacji o wszczęciu procedury Niebieskiej Karty (głównie z policji i ZI). Centrum każdorazowo informowało i sprawców i ofiary o możliwości uzyskania pomocy, w tym o możliwości uczestnictwie w programie oddziaływań korekcyjno- edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie. Informacje o podjętych przez PCPR działaniach przekazywano odpowiednio do zespołów interdyscyplinarnych w gminie, policji, ośrodków pomocy społecznej.

W 2013 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku podjęło działania mające na celu podniesienie skuteczności interwencji policjantów wobec sprawców przemocy oraz zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy. W porozumieniu z Komendą Miejską Policji w Białymstoku Dyrektor PCPR wystąpił z pismem do wszystkich ośrodków pomocy społecznej z powiatu białostockiego w sprawie niezwłocznego (po telefonicznym powiadomieniu przez policjanta o przeprowadzeniu interwencji), rozpoznawania sytuacji rodziny, w której miała miejsce interwencja oraz obejmowania ofiar przemocy stosowną do potrzeb opieką.

Realizując cel szczegółowy – podniesienie profesjonalizmu służb zajmujących się rodzinami w sytuacjach kryzysowych, w tym z problemem przemocy pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku zajmujący się problematyką przemocy w rodzinie podnoszą swoje

kwalifikacje. W 2013 jeden z pracowników dwukrotnie uczestniczył w szkoleniach: „Na granicy terroryzmu - szkolenia z zakresu reagowania kryzysowego” (w dniach 9-10.09.2013 r.) oraz w szkoleniu dla kadry pomocy społecznej na temat wsparcia ofiar handlu ludźmi – w dniach 16-18.09.2013 r. Pracownik PCPR korzystał dwukrotnie w dniach 26-27.06.2012 r. w kursie przygotowującym do pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie oraz w 50-godzinny kursie specjalistycznym „Praca z osobą stosującą przemoc w rodzinie” w okresie IV-VI 2012 r.)

[Akta kontroli Nr 6, str. 13-17]

Jako cel szczegółowy określono również „prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” – harmonogram realizacji zadań nie uwzględnia tego zagadnienia w programie, jako zadania do realizacji.

**Priorytet 2.** Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach tego celu, na bieżąco uaktualniana jest baza instytucji pomocowych, świadczących pomoc potrzebującym, a realizując cel - podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie podejmuje działania wspólnie z Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi w Białymstoku i w Łapach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku opracowało ulotkę, w której między innymi scharakteryzowano zjawisko przemocy, określiło możliwości udzielenia pomocy dla osób dotkniętych przemocą, świadków przemocy oraz sprawców. Ulotka rozpowszechniana jest w budynku Starostwa Powiatowego w Białymstoku, przekazywana do ośrodków pomocy społecznej oraz wśród osób wymagających pomocy. Ponadto, w pracy z osobami dotkniętymi przemocą – konsultant oraz pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku informują o zagrożeniach, skutkach przemocy w rodzinie oraz udzielają pomocy w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych spowodowanych występowaniem tego zjawiska.

Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Łapach i Białymstoku prowadzą programy edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, mające na celu zapobieganie zagrożeniom płynącym z przemocy w rodzinie oraz propagującym zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.

[Akta kontroli Nr 11, 12, str. 45-54]

Harmonogram realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ujęty w programie ogólnikowo opisuje zadania do realizacji, nie wskazuje terminów realizacji poszczególnych zadań.

W programie określono, że monitorowanie programu odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań poszczególnych jednostek, bez określenia terminów sporządzania sprawozdawczości. Podczas kontroli przedłożono „*Sprawozdanie z działalności PCPR w Białymstoku za 2013 r. z zakresu pomocy społecznej*”, z którego w punkcie dotyczącym „realizacji zadań w zakresie interwencji kryzysowej” zawarto informację, że do OIK zgłosiło się 32 osoby z problemem przemocy w rodzinie.

Realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie (art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy).

PCPR nie opracował programów profilaktycznych. Zgodnie z protokołem ustnych wyjaśnień podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ujęto w „Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Białostockim na lata 2012-2020” i są one realizowane przez Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Białymstoku oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Łapach.

[Akta kontroli Nr 11, 12, str. 45-54]

Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”(NK).

W okresie objętym kontrolą PCPR nie wszczynął procedury NK.

W teczce CPR.III.4021.5.2013 oraz w teczce CPR.V.4022-5..../2014 znajdują się sprawy dot. informacji z policji, ośrodków pomocy społecznej, zespołów interdyscyplinarnych o wszczęciu procedury NK i objęcie sprawców przemocy programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (2013r. – 71 spraw, 2014r. 31 spraw). Dokumentacja zgromadzona w teczkach rodzin zawiera głównie:

- 1) pisma z policji, ops, ZI z informacją o zgłoszeniu interwencyjnym, założeniu NK i objęcie sprawców przemocy programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- 2) pisma PCPR do ofiar o:
  - możliwościach skorzystania przez członków rodzin z usług konsultanta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (środa 14-18), prawnika (wtorek, środa 15.30-18) specjalistów pracy z rodziną, pracowników socjalnych (codziennie 8-15)
  - możliwości schronieniu ofiary przemocy w rodzinie w mieszkaniu chronionym w Krasnem (nie dłużej niż 3 miesiące ) za odpłatnością (organizację i szczegółowe zasady ponoszenia opłat za pobyt określa uchwała Nr XVII/148/2004 Rady Powiatu Białostockiego z 27.05.2004r. (Dz. Woj. Podl. Nr 83, poz. 1248),
- 3) pisma PCPR do sprawców i ofiar o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego, dodatkowo – informacja do sprawców o możliwości udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Informację, o których mowa w pkt 2 i 3, do wiadomości otrzymują również jednostki zgłaszające wszczęcie procedury NK lub zgłaszające objęcie sprawcy programem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

PCPR w Białymstoku, pismem z dnia 10.12.2013r. wystąpił do wszystkich ośrodków pomocy społecznej powiatu białostockiego (15) o podjęcie współpracy z policją, w związku z realizacją procedury NK (m.in. całodobową dostępność pracowników, w sytuacji odebrania dziecka z rodziny). Odpowiedz uzyskano z 8 ośrodków, z tego 3 nie mają możliwości wprowadzenia dyżurów całodobowych, 5 zgłosiło gotowość współpracy. O powyższym poinformowano Komendę Miejską Policji w Białymstoku (22.01.2014r.).

#### Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (art.6 ust 3 pkt 3 ustawy).

W okresie objętym kontrolą PCPR nie udzielał pomocy oraz nie umieszczał osób dotkniętych przemocą w ośrodku wsparcia. W przypadku stwierdzenia przez specjalistę ds. przemocy w rodzinie, w czasie prowadzonej konsultacji, iż ofiara przemocy wymaga umieszczenia w specjalistycznej całodobowej placówce, informuje się ją o możliwości pobytu w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kolnie lub w SOW Suwałkach. Osoby, którym proponowano tego rodzaju wsparcie nie wyrażały zgody na pobyt w wymienionych Ośrodkach. Proponowano wówczas pobyt w mieszkaniach chronionych w Krasnem.

#### Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej (art.6 ust 3 pkt 4 ustawy).

PCPR w Białymstoku realizuje zadanie polegające na zapewnieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w ośrodkach interwencji kryzysowej. Osoby wymagające schronienia, po konsultacji ze specjalistą ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie umieszczane są w mieszkaniach chronionych. Powiat prowadzi 3 mieszkania chronione. Wymienione mieszkania dysponują łącznie 8 miejscami, w tym: w 2 mieszkaniach może przebywać po 2 osoby, w jednym – 4 osoby.

W 2013 r. przebywało w nich 6 osób, w tym 3 dzieci z rodzin dotkniętych przemocą i wymagających zapewnienia pomocy w formie schronienia. Wymienionym osobom udzielono również wsparcia w formie porad specjalisty ds. przemocy w rodzinie oraz prawników. Z osobami korzystającymi z mieszkań chronionych kontaktował się telefonicznie bądź osobiście pracownik socjalny PCPR.

Według wyjaśnienia p. Turczewskiej, aktualnie opracowywane są zasady postępowania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, w tym konieczności umieszczenia osoby w ośrodku wsparcia, OIK lub mieszkaniu chronionym.

## Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (art. 6 ust. 4 pkt 2).

W PCPR w Białymstoku opracowano Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, który został podpisany przez dyrektora PCPR w dniu 14.12.2012r. Program jest zgodny z „wytycznymi do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, stanowiącymi załącznik Nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (uchwała Rady Ministrów Nr 162/2006) oraz rozporządzeniem MPiPS z dnia 22.02.2011r. w sprawie standardów podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259), zwanego dalej „rozporządzeniem”

Przykładową zawartość merytoryczną zajęć oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zawiera „Załącznik do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie białostockim”.

[Akta kontroli Nr 13, str. 55-66]

Informacja o programie korekcyjno-edukacyjnym została zamieszczona na stronie internetowej PCPR w Białymstoku. Ponadto udostępniane są ulotki (opracowane w przez PCPR), które rozsyłane są do ops oraz zainteresowanych. W celu motywacji uczestników do udziału w programie oferowane są konsultacje ze specjalistą do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W kontrolowanym okresie nie realizowano programu korekcyjno - edukacyjnego. Z wyjaśnień Dyrektora Centrum wynika, że program nie odbył się z uwagi na brak możliwości zebrania grupy w określonej przez wytyczne liczbie tj. 10-15 osób.

Do PCPR w Białymstoku w 2013 r. zgłosiła się 1 osoba skazana za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec której sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ją do uczestnictwa w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Pismem z dnia 18.03.2013r. PCPR zwrócił się do MOPR w Białymstoku, o objęcie sprawcy programem (MOPR wyraził zgodę, osoba ukończyła pełny cykl programu w styczniu 2014r.)

W styczniu 2014r. zgłosiła się 1 osoba skazana za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec której sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ją do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. Osoba ta została objęta programem realizowanym przez MOPR w Białymstoku (na wniosek PCPR), od 24 lutego br. uczestniczy w zajęciach.

PCPR w Białymstoku, kierując sprawców do uczestniczenia w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych monitoruje realizację programu (pisemnie lub telefonicznie, informacje dotyczące rozpoczęcia, kontynuowania, zakończenia programu są odnotowywane w aktach danego sprawcy).

PCPR podejmuje działania w kierunku utworzenia grupy sprawców, która objęta zostanie programem w II półroczu 2014r. O możliwości udziału w takim programie informuje sprawców, dla których założone są NK, a także ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne. Zgodnie z wyjaśnieniami dyrektora, do ops, komisariatów policji z terenu powiatu białostockiego ponownie zostanie przekazana informacja o możliwości uczestnictwa sprawców przemocy w programie.

[Akta kontroli Nr 6, str. 21-25]

Zgodnie z § 18 ust. 1- 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w

rodzinie (Dz. U. Nr 126, poz. 718) Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku przysługuje prawo do:

- zgłoszenia na piśmie, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole, do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania,
- odmowy podpisania protokołu i złożenia w terminie 7 dni wyjaśnień dotyczących przyczyn tej odmowy.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden doręczono Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku p. Elżbiecie Annie Turczewskiej.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu w książce kontroli prowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku pod numerem 16.

*Białystok, 14.05.2014r.*

.....  
(miejsce i data podpisania protokołu kontroli)

DYREKTOR

/-/

Elżbieta Anna Turczewska

.....  
*podpis kontrolowanego*

*Grażyna Dobrzyniewicz /-/*

.....  
*Wioleta Bagińska /-/*

.....  
*podpisy kontrolujących*

***Jeden egzemplarz protokołu otrzymałam :***

*Białystok, 14.05.2014r.*

DYREKTOR

/-/

Elżbieta Anna Turczewska

.....  
(miejsce, data i podpis kierownika podmiotu kontrolowanego)